

SU ÜRÜNLERİNDE HİJYEN VE KALİTE KONTROLÜ

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ATAR
Dr. Öğ. Üyesi İlknur Meriç TURGUT
Dr. Öğ. Üyesi Süleyman BEKCAN

Kaynaklar

- FAO 1994. Assurance of seafood quality. FAO Fisheries Technical Paper 334. 169 p.

Su Ürünlerine Genel Bakış

Sağlıklı bir hayat ve dengeli beslenme için gerekli olan proteini ve mikrobesein maddelerini içermesi dolayısıyla su ürünleri temel bir besin maddesidir. Ülkelere göre değişmekle beraber, dünya genelinde 1960'lı yıllarda ortalama 9,9 kg olan kişi başına tüketim, 2010 yılında 18,6 kg'a çıkmıştır. Su ürünlerinden elde edilen üretim genel olarak 4.3 milyar insanın günlük protein ihtiyacının %15 ini karşılamaktadır.

Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, birincil üretim faaliyeti olarak yaklaşık 54.8 milyon insanın geçim kaynağını oluşturmaktadır. Birincil üretim sektörüne ilave olarak işleme, paketleme, pazarlama, dağıtım, işleme makineleri imalatı, ağ imalatı, buz üretim ve tedariki, gemi yapım ve bakımı faaliyetleri ile araştırmacılar ve aileler düşünüldüğünde yaklaşık 660-820 milyon insanın geçimi bu sektörden sağlanmaktadır.

Dünya genelinde su ürünleri ticareti, 2008 yılında yaşanan finansal krizden de etkilenmiş olup, geniş bir talep azalması ile % 12,5'luk bir düşme yaşamıştır. Bu düşüş avcılıktan perakende sektörüne kadar olan süreci etkilemiştir. Diğer sektörlerle kıyaslandığında su ürünleri sektörü finansal krizden daha az etkilenmiştir.

2008 yılında dünya genelinde su ürünlerinin ihracat değeri 102 Milyar ABD \$'dır. Su ürünleri ihracatında Çin en büyük ülke olup, toplam dünya ihracatının %10'nu gerçekleştirmektedir. Çin'den sonra ihracatta ilk sıralarda Norveç, Tayland, Vietnam, Amerika Birleşik Devletleri ve Şili yer almaktadırlar. En büyük ithalatçılar 24,6 Milyar ABD \$ ile Avrupa Birliği, 14,4 Milyar ABD \$ ile Japonya, 14,1 Milyar ABD \$ Amerika Birleşik Devletleridir. Son yıllarda büyüyen ekonomisiyle Çin su ürünleri ithalatında 3. sıraya yerleşmiştir.

Dünya su ürünleri üretiminin %72'si 20 ülke tarafından gerçekleştirilmektedir. Üretimde, avlanabilir stok miktarı sınırına ulaşılması ve denizlerde aşırı avcılık kapasitesinin bulunması dolayısıyla denizlerde balıkçılık sektörünün ekonomiye katkısı olabileceğinden çok daha düşük gerçekleşmektedir. Balıkçılık alanında ileri olan gelişmiş ülkeler bakımından, av miktarlarını artırmak amacıyla filo kapasitelerini büyütmenin bir anlamı bulunmamaktadır. Tam tersine, üretimlerinin devamlılığı ve mevcut av filolarının rasyonel kullanılması için, filo kapasitelerini azaltmaya, daha küçük ancak daha etkin bir filoya ihtiyaçları bulunmaktadır.

Su Ürünleri Avcılığının Denizlere Göre Dağılımı (ton)

Yıllar	Doğu Karadeniz	Pay (%)	Batı Karadeniz	Pay (%)	Marmara	Pay (%)	Ege	Pay (%)	Akdeniz	Pay (%)	Toplam
2002	251.818	51,03	130.229	26,39	68.047	13,79	32.559	6,60	10.793	2,19	493.446
2003	204.754	49,20	107.132	25,75	60.925	14,64	31.483	7,57	11.832	2,84	416.126
2004	233.084	51,03	118.129	25,86	60.640	13,28	33.946	7,43	10.953	2,40	456.752
2005	170.841	51,11	63.132	18,89	44.768	13,39	38.774	11,60	16.733	5,01	334.248
2006	229.874	56,07	50.640	12,35	67.153	16,38	47.680	11,63	14.598	3,56	409.945
2007	341.188	65,84	71.441	13,79	44.447	8,58	44.386	8,57	16.739	3,23	518.201
2008	283.991	71,78	23.123	5,84	38.402	9,71	32.870	8,31	17.274	4,37	395.660
2009	239.703	62,97	38.000	9,98	31.709	8,33	44.801	11,77	26.423	6,94	380.636
2010	255.570	63,95	48.121	12,04	36.529	9,14	34.996	8,76	24.440	6,12	399.656

Kaynak: TÜİK

Kaynak: TÜİK

Diğer Deniz Ürünleri Avcılığı* (ton)

Yıllar	Doğu Karadeniz	Pay (%)	Batı Karadeniz	Pay (%)	Marmara	Pay (%)	Ege	Pay (%)	Akdeniz	Pay (%)	Toplam
2002	6.796	23,20	12.929	44,13	3.465	11,83	3.213	10,97	2.895	9,88	29.298
2003	7.536	16,05	21.725	46,27	7.646	16,29	4.767	10,15	5.274	11,23	46.948
2004	14.490	30,10	19.320	40,13	5.598	11,63	4.543	9,44	4.194	8,71	48.145
2005	9.568	20,74	16.738	36,28	14.011	30,37	3.608	7,82	2.208	4,79	46.133
2006	9.445	11,95	50.391	63,77	3.256	4,12	13.998	17,71	1.931	2,44	79.021
2007	9.868	13,91	50.456	71,14	2.372	3,34	4.297	6,06	3.935	5,55	70.928
2008	9.126	15,88	39.038	67,95	2.175	3,79	3.748	6,52	3.366	5,86	57.453
2009	6.159	13,87	29.567	66,58	3.514	7,91	2.384	5,37	2.786	6,27	44.410

Kaynak: TÜİK (*Ahtapot, Akıvades, Deniz anası, Deniz salyangozu, Midye v.b)

Kaynak: TÜİK (*Ahtapot, Akıvades, Deniz anası, Deniz salyangozu, Midye v.b)

2002	6.796	23,20	12.929	44,13	3.465	11,83	3.213	10,97	2.895	9,88	29.298
2003	7.536	16,05	21.725	46,27	7.646	16,29	4.767	10,15	5.274	11,23	46.948